

РЕЦЕНЗИЯ

Относно: конкурса за „доцент“ по научната специалност „лозарство“, обявен от Аграрния университет – Пловдив в ДВ бр. 6 от 22 януари 2021 г., с кандидат гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев.

Рецензент: проф. д-р Кирил Тодоров Попов (*Област на висше образование 6.0. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.1. Растениевъдство, научна специалност – лозарство*) определен за член на научното жури, съгласно Заповед № РД 16-414/05.04.2021г., с кандидат гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев.

1. Данни за професионалното развитие на кандидата

Гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев е роден на 2 август 1982 г. През 2005 г. придобива бакалавърска степен по специалност „Агрономство /лозароградинарство“ а през 2006 г. защитава магистърска степен по специалност „Производство на посевен и посадъчен материал“ с професионална квалификация „агроном“ в Аграрния университет – Пловдив. През 2013 г. му е присъдена образователната и научна степен „доктор“, след защитена дисертация на тема: „Сравнително проучване на биологично и конвенционално производство на десертно грозде в района на с. Найден Герово, Пловдивска област“.

От 2008 до 2012 г. е асистент по лозарство към катедра „Лозарство на АУ в Пловдив. От 2013 г. до настоящия момент е главен асистент.

Участва в 3 учебни модула за повишаване на квалификацията си по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ през 2010 и 2011 година в следните направления: „ДНК – технологии“, „Статистическа обработка на експериментални данни“ и „Съвременни образователни технологии и стратегии на учене“. През 2012 г. участва като преподавател по мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“. През 2017 г. завършва и двудневен курс за управление на качеството и изискванията на ISO 9001:2015.

Д-р Сталев участва активно в организационния живот на Аграрния университет. Той е член на Факултетния съвет на Лозаро-градинарския факултет през периода 2012-2019 г. и член на Академичния съвет на Аграрния университет през 2016/2019 г.

Има основни познания по английски и полски езици.

2. Научна продукция представена от кандидата

Материалите са със заведената входяща молба до Ректора на АУ изискуемите съгласно ЗРАРБ и неговия Правилник, лични документи, служебни бележки, авторска справка за приносите в научните трудове, списък на трудовете, участия в научни форуми и цитиранията. Извън изискуемите документи е представен превод на резюметата на научните трудове на български език.

В конкурса за „доцент“ гл. ас. д-р Боян Сталев участва с обща продукция от **35 публикации**, които групира по следния начин:

- Научни-публикации по номенклатурната специалност – **31 броя**, от тях:

Свързани с докторската дисертация – **3 броя**, които не подлежат на разглеждане; с импакт фактор – **4 броя** (*№ 1, 2, 3 и 4*); в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни – **6 броя** (*№ 5, 7, 8, 9, 10, 11*); в нереферирани списания с научно рецензиране – **11 броя** (*№ 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25*); публикации в сборници от конференции – **7 броя** (*№ 6, 13, 14, 15, 26, 27, 28*); научно-популярни – няма издадени.

- Научни-публикации извън номенклатурната специалност – **1 брой** (29).
- Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд – **1 брой**.
- Монографичен труд – **1 брой**.
- Учебници – *няма издадени*.
- Учебни ръководства – **1 брой**, което е издадено на полски език, в съавторство.

Трудовете, които подлежат на рецензиране са 27 по номенклатурната специалност и се разпределят както следва:

- Публикации с импакт фактор – 3 броя;
- Публикации в реферирани и индексирани научни списания – 5 броя;
- Публикации в нереферирани списания с научно рецензиране – 9 броя;
- Публикации в сборници от конференции – 7 броя;

Не се рецензират публикации с № 1, 5 и 29, които са извън номенклатурната специалност, № 18 се дублира с № 17 и № 25 се дублира с № 7;

- Публикувана книга, която дублира защитен дисертационен труд – **1 бр.**
- Монографичен труд – **1 брой**.
- Учебни ръководства – **1 брой**, издадено на полски език, в съавторство.

Представените материали надвишават минималните наукометрични показатели за заемане на АД „доцент“ по професионално направление 6.1. Растениевъдство.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата.
Демонстрирани умения или заложби за ръководене на научни

изследвания (ръководство на проекти, привлечено външно финансиране и др.).

Научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Б. Сталев е свързана с биологично производство на грозде, агробиологични и технологични въпроси при отглеждане на лозовата култура, с взаимообразното влияние между подложка и присадник при производството на лозов посадъчен материал, със създаване и отглеждане на лозови насаждения, където е направен икономически анализ.

Участва в изпълнението на 10 проекта, на един от които е ръководител. Осем от проектите са от номенклатурната специалност на кандидата.

4. Оценка на педагогическата дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Б. Сталев има 13 години педагогически стаж като асистент и главен асистент в АУ – Пловдив. Има разработени 4 учебни програми по лозарство – редовна и задочна форма на обучение, лозарство и биотехнологични методи и производство на лозов посадъчен материал. Общата аудиторна и извън аудиторна заетост /по представена справка/ за 5 учебни години, от 2015 до 2020 г. е 2446,8 /по 489 ч. средно на учебна година/ часа.

Извън посочената педагогическа заетост той изнася лекции по програма „Еразъм“ в Западнопомеранския технологичен университет в Шчечин от 2009/10 до 2016/17 г. на входящи студенти по същата програма на английски език. Лекционният материал е по основни дисциплини формиращи специалността „лозарство“ – лозарство, ампелография и производство на лозов посадъчен материал.

За активното му участие по програма „Еразъм“ е удостоен с благодарствен диплом за развитие на отношенията между АУ – Пловдив и Западнопомеранския университет в Шчечин – Полша през 2015 г.

5. Значимост на получените резултати

Представените научни публикации, **които подлежат на рецензиране** са 27 бр. От тях: в списания с импакт фактор – 3, публикации в реферирани и индексирани научни списания – 5 броя, публикации в нереферирани списания с научно рецензиране – 9 броя, публикации в сборници от конференции – 7 броя, публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд – 1 брой, монографичен труд – 1 брой и едно учебно ръководство издадено на полски език в съавторство.

На български език са публикувани – 8 научни труда, на английски – 17 и на полски – 2 научни труда.

Кандидатът в 5 от тях е самостоятелен автор, в 3 – първи, в 9 – втори, а в останалите 10 – трети и следващ автор. Това показва водещата му роля при изготвянето на 67% от представените публикации и доказва качествата и възможностите му да работи в екип, което трябва да се оценява високо в

условията на съвременното развитие на науката и в частност на лозарската.

Списъкът на цитиранията съдържа 16 цитирания – 4 в български и 12 в чуждустрани издания, 4 от които с импакт фактор, показващи актуалността на представените от кандидата научните трудове.

6. Значимост на приносите за науката и практиката.

В резултат на цялостната изследователска дейност, представена в научните трудове на гл. ас. д-р Б. Сталев са посочени научни приноси, които могат да бъдат обобщени като такива с оригинален и методичен, потвърдителен и научно-приложен характер.

Приноси с оригинален и методичен характер:

Оценявам като важен оригинален принос лабораторно установените в Западнопомеранския технологичен университет в гр. Шчечин, Полша, параметри на концентрациите на нитрати и нитрити в гроздето, съдържанието на витамин С, pH на екстракт, сухо вещество, органични киселини, промяна на отделните елементи на багрилната материя в процеса на узряване на гроздето. Това е нова информация, която дава възможност да се разшири приложението на гроздето в хранителната индустрия, в здравеопазването и разработването на някои нови технологични решения във винопроизводството (№ 16, 17, 19).

Доказва се неколкократно по-високо съдържание на полифеноли с антирадикалова и антиоксидантна активност при безсеменните десертни сортове Афродита и Блян с добре развитиrudименти и на червените десертни сортове Троя и Феникс с мека семка, спрямо това на сортовете Болгар и Палиери. Използването на новите безсеменни сортове Афродита, Блян Троя и Феникс представлява нова алтернатива на десертното гроздопроизводство (№ 14).

Установено е взаимообразното влияние на най-масово използваната у нас лозова подложка с 58 винени и десертни семенни и безсеменни сортове по време на стратифициране и развитие на лозите във вкоренилище. Изследването показва, че подложката CO₂ има добър афинитет с присадените и сортове с изключение на сортовете Русалка 3, Среброструй, Султанина, Мавруд никополски и Пино ноар (№ 20, 21).

Чрез лабораторен анализ са установени отделните цветове съставящи багрилната материя, съдържаща се в кожиците на някои червени сортове и тяхната промяна в процес на зреене на гроздето. Информацията е полезна в технологичните решения на винопроизводителите при винифициране на гроздето (№ 16, 17, 19).

Установена е зависимост между листния газообмен и добива на десертния сорт Велика при различни начини на поддържане на почвената повърхност и е доказано, че при използването на минерални торове и органичен (оборски) тор

се повишава фотосинтетичната активност на листния апарат и плододаването на лозите (№ 2)

Приемам издаденото на полски език като методично ръководство по лозарство и винарство, което включва специализирана информация за преподаватели, студенти, специалисти и производители на грозде и вина.

Приноси с потвърдителен характер

Установено е, че прилагането на оборски тор и мулч от слама в отглеждането на десертния сорт Велика увеличава количеството на микроорганизмите в почвата, което води до засилена минерализация на органичната маса и повишаване на продуктивността на лозите (№ 2).

Използвани са множество критерии включени в Географска информационна система (ГИС) за определяне на подходящите места за лозови насаждения в района на Карлово (№ 8).

Научно-приложни приноси

Установена е зависимост между листния газообмен и добива при сорта Велика, при различни начини на поддържане на почвената повърхност. Доказано е, че при използването на минерални торове и оборски тор се увеличава фотосинтетичната активност на листата, масата на зърната и на гроздовете, както и на добива (№ 2).

Извършени са комплексни изследвания на агробиологичните изисквания и технологичните качества на червените винени сортове Темпранийо и Сира клон 99 и клон 100 в два различни микрорайона. Установени са разлики в добива, качеството на гроздето и при двата сорта. Те са по-високи в микрорайона на с. Песнопой в сравнение с тези на с. Брестник. Получените млади вина са с по-интензивен цвят, по-силен аромат, плътен и дълготраен, с доминиране на флорални нюанси и горски плодове. Младите вина имат потенциал и съдържат съставки и компоненти, необходими за доразвиването им в качествени червени вина (№ 6).

Доказано е, че периодът на узряване се измества от началото на м. август и приключва до 15-20 септември, вместо средата на август и началото на м. октомври. В изследването е приложено листно третиране на лозите при сорта Мавруд с Ca и Cu. Това дава възможност на лозовите растения да се подгответ навреме за периода на покой и да се проведе по-ранен гроздобер, особено при късно зреещите сортове, какъвто е сорта Мавруд (№ 28).

Установени са производствените разходи необходими през първите две години от засаждането на ново лозово насаждение и икономическата ефективност при отглеждане на десертни сортове по биологична технология (№ 11, 26).

Получени са нови резултати от проведените изследвания за количествените изменения на някои хранителни елементи, като фосфор, амониевата форма на азот и др. в почвения слой от 0 до 30 – 60 см през май – юли – септември, при конвенционално и биологично отглеждане лози. Тези резултати биха послужили при усъвършенстване технологията на биологично производство на грозде (№ 4).

Представеният монографичен труд „Използване на някои технологични решения при проектиране и отглеждане на биологични лозови насаждения“, дава допълнителна информация за производството на биологично десертно и винено грозде. В него се предлага на практиката оригинална технология за изкореняване, презасаждане и отглеждане на биологични лозови насаждения. Установени и препоръчани за практиката са най-подходящите начини на формиране и поддържане на лозовите насаждения за биологично производство на грозде. Разработена е система от мерки за намаляване на трудовите и материални разходи при отглеждане на биологични лозови насаждения с цел увеличаване на печалбата и повишаване на икономическата ефективност от това производство.

Без да правя оценка на дисертационния труд, публикуван като книга, оценявам значението и за практиката, тъй като чрез нея се популяризират най-новите технологични решения на регионално равнище, във важен лозарски район.

7. Критични бележки и пропуски

По-голяма част от допуснатите пропуски в някои от научните трудове по своя характер се отнасят до: недостатъчен срок на изследване при агротехнически опити – една година (№ 8) и две години (№ 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 14, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28);

В труд № 12 не мога да приема първият извод, който гласи, че: „Масата на лозовите пръчки след резитбата в междуредието е разпределена по нормален закон“.

Отразените пропуски и забележки се правят с намерение, ако се приемат за целесъобразни да се имат предвид в бъдещата научноизследователска дейност на кандидата.

8. Препоръки

Гл. ас. д-р Б. Сталев би могъл да насочи своето вниманието в следните направления на научно изследване – биологично производство на грозде и вина, агробиологично и технологично проучване на сортове лози и технологични решения в отглеждане на лозови насаждения.

По-голяма тежест и достоверност биха имали агротехнически изследвания със срок на изследване не по-малък от три години, а тези свързани с показатели

за натоварване, добив и качество на грозде да се отчитат при встъпване на лозите в пълно плододаване.

Желателно е д-р Сталев да се стреми към участия в изследвания свързани с номенклатурната специалност – лозарство.

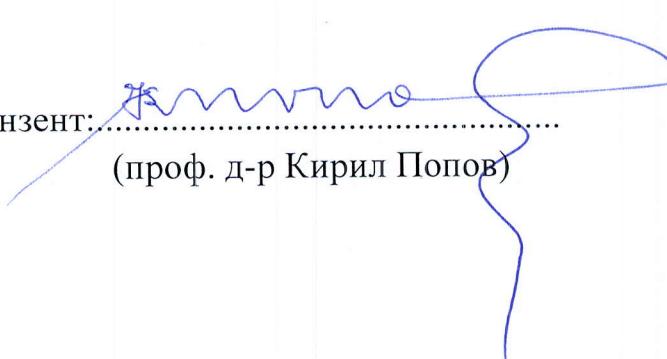
9. Заключение

Представената ми за рецензиране научна продукция във връзка с конкурса за доцент показва, че гл. ас. д-р Боян Сталев е последователен, квалифициран учен и преподавател, който търси оригиналност в резултатите, работи усърдно и енергично по различни теми от лозарската наука. Научните му разработки в поголямата си част имат оригинален характер и обогатяват лозарската наука в направленията – биологично производство на грозде, агробиологични и технологични въпроси в отглеждане на лозовата култура, въпроси свързани с взаимообразното влияние между подложка и присадник при производството на лозов посадъчен материал и икономически въпроси свързани със създаване и отглеждане на лозови насаждения.

Представената научна продукция на кандидата отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение. Всичко това ми дава основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** научно-изследователската, педагогическата и научно приложната му дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетния съвет на Факултета по „Лозаро-градинарство“ при Аграрен университет – Пловдив да присъди академичната длъжност „доцент“ на гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев по научната специалност „лозарство“.

14 май 2021 г.

Рецензент:

(проф. д-р Кирил Попов)